

Løve og Anordninger, men nærmest maatte fremmes gjennem Administrationen og gjennem den Land, som leder i Folkets Hjerte, denne vil ganske sikkert paavirke Skolens Gjerning, og det lige saavel den offentlige Skole som den saakaldte Fri-skole. Jeg kan imidlertid til en vis Grad og med visse Indskrænkninger være enig med de Herrer. Jeg vilde ogsaa have ønsket det for ønskeligt, om det i Loven i det Mindste var optaget de Undervisningsfag, som burde være Gjenstand for Undervisning i Almueskolerne. Jeg tror, det er et Punkt, som egentlig hører med ind i en Lov, og forsaavidt man altsaa ikke kan føle sig tilfreds med den Ordning, som er den gjældende efter Skoleloven af 1814, maa man ønske, at der gjennem Loven gives et Fingerpeg henimod en anden Ordning. Jeg tænker herved ikke alene paa den Side af Undervisningen, som angaar det Religiøse. Den høitværdige Minister har jo i den Henseende udtalt sig saa bestemt og tydeligt, at det for mig staar som aldeles sikkert, at han ikke i den Henseende har skiftet Overbevisning, og jeg stoler fuldstændig paa, at han ogsaa saakvemt han vedbliver at bestaae det Embede, som han nu har, vil sørge for, at det gjøres gjældende. Det er altsaa ikke i den Henseende netop med Hensyn til det Religiøse, at jeg nærer nogen Frygt. Jeg ønskede dog gerne en lille Tilføielse, og det er den, at det skulde staa Enhver frit for at unddrage sit Børn Religionsundervisningen i Skolerne i Henshold til den samme Bestemmelse, ifølge hvilken han overhovedet kan unddrage sig fra at være i Skolen, forsaavidt der gives tilbørlig Garanti for, at han faar religiøs Undervisning andetsteds. Det er jo Noget, som ligger tydeligt for, at en hel Del af Grundten til Frikolernes Fremblomstring ligger i det religiøse Element, og det er ogsaa ganske naturligt. I den protestantiske Kirke findes der dybe Modsatninger. Nu er det ganske naturligt, at jo mere Religionen er en Hjertesag for en Fader eller Moder, bestomindre kunne de ønske, at Børnene blive underviste i Religion, eller faae religiøs Paavirkning i en anden Retning end den, som de selv hylde. Det er jo fra den grundtvigianiske Side, at saadanne Forandringer ville fremkomme, og jeg kan fra mit Stæde ikke se andet end, med en vis Berettigelse. Jeg skulde derfor ønske, at der i Loven kunde blive optaget en saadan Bestemmelse, hvorved jeg tror, at man vilde komme Manges Ønske i Møde. Derimod er det af en anden Grund, at jeg skulde ønske Undervisningsgjenstandene optagne i Loven. Det er nemlig bekendt nok, at Skoleloven af 1814 opstiller Læsning, Skrivning, Regning og Religion som Hovedsagene i Skolen, men samtidig erkender den jo, at Læsningen ikke blot skulde gaa ud paa at lære Børnene at læse indenad, men at der til lige derved skulde gives Velighed til at meddele

Kundskab i forskellige andre Fag, og dette har man efter den Rids Opfattelse knyttet til Læsebogen. Denne Anskuelse er nu vistnok almindelig forladt, Læsebøgerne maa indrettes efter Børnenes Læs- og Løve ingenlunde være indrettede til tillige at være Lærebøger. Historie, Naturkundskab osv. maa optages som særlige Fag, hvad enten man nu vil benytte blot mundtlig Undervisning eller en lille Lærebog. At Børnene lære at kjende Noget af deres eget Folks Historie, er vistnok nu en aldeles berettiget Fordring. Tillige tror jeg ogsaa, at der bør meddeles nogen Undervisning i Naturlære, saa at de unge Menneskers Dime kunne aabnes for Naturlivet og Naturløvene. Derved at dette opstilles som særskilte Fag, — og det er jo Intet til Hindrer for, at dette kan nærmere ordnes administrativt, — opnaar man, at Maalet sættes bestemt og klart, og at det altsaa ikke er Noget, der — som det nu er Tilfældet — kan ske, men Noget, der skal ske. Jeg skal endnu kun med nogle Ord berøre det lille Spørgsmaal om Lærernes Ansættelse, idet nemlig det værdige Medlem for Præstis Boyser stærkt bebrejdede den høitværdige Minister, at han havde skiftet Mening. Jeg tror dog, at der er nogen Grund hertil. Det er jo bekendt, at der om dette Punkt hersker forskellige Meninger, og at ligesom der vistnok er Mange, der ere vel tilfredse med den nuværende Kaldsmaade, dog ogsaa er Mange, som ere utilfredse, og om denne Utilfredsahed end ikke er fuldt begrundet, saa at den kan føre til en Forandring, saa har den dog i en vis Berettigelse, idet den nuværende Ordning medfører, at Lærerne have meget vanskeligt ved at forflyttes. Naar en Lærer har naaet en vis Alder, kan han være sikker paa, at han ikke kan blive befordret, og at det for den dygtige og nidkære Lærer, der sidder i et lille Kald, er et Tryk, at han ikke kan komme videre paa Grund af saadanne Forhold, tror jeg maa indvignes. Det er paa dette Punkt, at den høitværdige Minister har vist nogen Smøbekommen imod de berettigede Klager ved den Fordring, som er opstillet om Aldersgrænsen. Der er imidlertid saavidt jeg erindrer, paa Skoleloven i Roskilde, bleven foreslaaet en anden Vej, som jeg blot kortelig skal henlede Opmærksomheden paa, nemlig den, at Skolekommissionerne ubestaaende beholde deres nuværende Ret til at vælge selv ganske unge Lærere til de bedre lønnede Stillinger, men at saa ogsaa disse unge Folk ikke strax indtræde paa fuld Løn, men maa begynde med en lavere Løn og først efterhaanden som de blive ældre naae op til den fulde Indtægt. Det Overflud, som saaledes vilde fremkomme, skulde da samles til et Fond, som skulde anvendes efter Skolerådets — eller hvilken anden Autoritet man nu dertil vilde vælge — Bestemmelse til Alderstillet eller Præmiebelønninger til ældre og dygtige Lærere i mindre Kald. Dette har fundet en meget stærk Tilslutning blandt